

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α1

Σελ.: 23-24

Εθνικές γαίες: Οι ακίνητες, κτηματικές ιδιοκτησίες των Οθωμανών στις περιοχές που περιήλθαν στον έλεγχο του ελληνικού κράτους από το 1830 κι έπειτα. Η γη αυτή ανήκε είτε στο Οθωμανικό δημόσιο, είτε σε μουσουλμανικά ιδρύματα είτε σε ιδιώτες, ως ιδιοκτησία ή ως δικαίωμα νομής (εκμετάλλευσης). Οι περιουσίες αυτές περιήλθαν στην κυριότητα του ελληνικού κράτους «επαναστατικό δικαίω» δηλ. με βάση το δίκαιο της επανάστασης. Αποτέλεσαν το μόνο, ουσιαστικά, κρατικό κεφάλαιο κατά τη διάρκειά της και χρησιμοποιήθηκαν α) ως υποθήκη για τη σύναψη δανείων, β) ως μέσα εξασφάλισης εσόδων, μέσω της εκποίησης τους. Η έκτασή τους υπολογίστηκε στα 4.000.000 - 5.000.000 στρέμματα.

Σελ.: 77

Εθνικόν Κομιτάτον: Μικρότερη απήχηση στην Εθνοσυνέλευση του 1862-1864 είχαν άλλοι πολιτικοί σχηματισμοί, όπως το Εθνικόν Κομιτάτον υπό τον Επαμεινώνδα Δεληγιώργη. Υποστήριζε την ανάπτυξη του κοινοβουλευτισμού και τον εκσυγχρονισμό της χώρας, οικονομική ανάπτυξη και μεταρρυθμίσεις στη διοίκηση και στο στρατό, πολιτισμική εξάπλωση στην Οθωμανική αυτοκρατορία.

Σελ.: 208

Οργανικός Νόμος (1900): Ένα σοβαρό ζήτημα, που επίσης αντιμετωπίστηκε (ενν. από την πρώτη κυβέρνηση της Κρητικής Πολιτείας) με επιτυχία, ... και η Κρητική Πολιτεία εκδίδει το Διάταγμα της αναγνώρισης και εγκατάστασής του.

ΘΕΜΑ Α2

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Σωστό
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

Σελ.: 18

Αν λάβουμε υπόψη τις παραγωγικές δυνατότητες της Ελλάδας στη διάρκεια του πρώτου αιώνα της ανεξαρτησίας της ... Οι εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων ήταν κυριολεκτικά ασήμαντες.

ΘΕΜΑ Β2

Σελ.: 167

Σημαντικότερες ήταν οι επιπτώσεις από την άφιξη των προσφύγων ... και ενσωματώθηκαν στον εθνικό κορμό.

ΘΕΜΑ Γ1:

α) Στοιχεία σχολικού βιβλίου:

σελ. 59 «Κατά την προεπαναστατική περίοδο... στους ανθρώπους.»

Στοιχεία πηγής 1:

- Ο βαυαρός λόγιος Friedrich Thiersch, που έχει έρθει σε στενή επαφή με ελληνικές πολιτικές ομάδες το 1832, έδωσε μια κλασική περιγραφή του συστήματος των πελατειακών σχέσεων:
- «Για να κατανοήσει κανείς τη φύση αυτού του συστήματος των πελατειακών σχέσεων και τις υποχρεώσεις που επέβαλλε στους πάτρωνες, πρέπει να κατανοήσει σε ποια κατάσταση είχαν αφήσει την κοινωνία στην Ελλάδα οι αιώνες.
- Η ανυπαρξία κεντρικής εξουσίας ικανής να ελέγχει και να υπερασπίζεται τους ανθρώπους, οδηγούσε σε αναζήτηση άλλων στήριγμα και προστασίας.
- Ο απομονωμένος άνθρωπος έπρεπε να εξασφαλίσει μια θέση ανάμεσα στους άλλους. Ανάλογα με το πόσο αδύνατος ή δυνατός αισθανόταν, γινόταν οπαδός κάποιου ισχυρού, ή συγκέντρωνε ο ίδιος οπαδούς γύρω του».

β) Στοιχεία σχολικού βιβλίου:

σελ. 59 «Οι παραπάνω λόγοι... πλοιοκτητών».

Στοιχεία πηγής 2:

- Η οικογένεια παρείχε φυσικούς και αξιόπιστους συμμάχους.
- Η οικογένεια που περιλάμβανε πολλές γενεές και κλάδους συνήπτε κατά κανόνα οριζόντιες συμμαχίες με άλλες οικογένειες ή πρόσωπα της ίδιας κοινωνικής θέσης.
- Υπήρχαν επίσης κάθετες συμμαχίες με υψηλότερα ιστάμενους προστάτες και με τις οικογένειές τους, οι οποίες με τη σειρά τους ανήκαν στην πελατεία ανδρών με επιρροή.
- Πέντε θεσμοί συντηρούσαν τις οριζόντιες συμμαχίες οικογενειών, δημιουργούσαν αλληλεγγύη στις κάθετες, ιεραρχικά δομημένες πελατειακές ενώσεις
- Οι θεσμοί υποχρέωναν τα μέλη τους να τηρούν ορισμένους κανόνες συμπεριφοράς: γάμος, υιοθεσία, αδελφοποιία και κουμπαριά σε γάμο ή βάπτιση με κάποιον ισχυρό.

ΘΕΜΑ Δ1

Στοιχεία σχολ. βιβλίου: σελ. 246-248 « Η κύρια πλουτοπαραγωγική πηγή.....αλλά και της Ευρώπης»

Στοιχεία κειμένου Α:

- Επισημαίνονται ως κυριότερα εμπορικά λιμάνια του Πόντου η Τραπεζούντα, η Κερασούντα, τα Κοτύωρα η Οινόη, τα Σούρμενα κλπ.
- Πολύ σημαντικός ο ρόλος της Τραπεζούντας στην οικονομία του Πόντου, καθώς η αξία των εισαγωγών μόνο της συγκεκριμένης περιοχής έφτανε το 1869 τα 62.784.464 φράγκα, ενώ η αξία των εξαγωγών τα 37.901.438 φράγκα.
- Χώρες εισαγωγικού εμπορίου της Τραπεζούντας ήταν η Αγγλία, η Περσία, η Γαλλία, η Ρωσία, η Ελβετία και η Ελλάδα με συνολική αξία εισαγωγών 131.150 φράγκα.
- Οι εξαγωγές της Τραπεζούντας προορίζονταν κυρίως για την Περσία, την Κων/λη, τη Ρωσία, τη Γαλλία, τον Καύκασο κλπ.

Στοιχεία κειμένου Β:

- Στον Πόντο η οικονομική δραστηριότητα περιοριζόταν στην παραλιακή ζώνη που άκμαζε το ελληνικό στοιχείο. Το σπουδαιότερο κέντρο ήταν η Τραπεζούντα.
- Το εμπόριο της Τραπεζούντας αναπτύχθηκε ιδιαίτερα από το 1883, όταν η Ρωσία απέκλεισε την οδό μέσω Καυκάσου στο περσικό εμπόριο, μέχρι το 1906, οπότε αποκαταστάθηκε πάλι η επικοινωνία μέσω Ρωσίας.
- Στο διαμετακομιστικό εμπόριο της Τραπεζούντας η ελληνική ναυτιλία έπαιζε σημαντικό ρόλο, καθώς ερχόταν τρίτη στις εισαγωγές και εξαγωγές στο λιμάνι της πόλης.
- Υπήρχε υποκατάστημα της Τράπεζας Αθηνών, ενώ οι ντόπιοι μεγάλοι τραπεζικοί και εμπορικοί οίκοι των Γ. Καπαγιαννίδη, αδελφών Φωστηροπούλου και των Θεοφύλακτου και Λεοντίδη έλεγχαν την οικονομική ζωή του τόπου.

- Δεύτερη σε σημασία ερχόταν η Αμισός που ήκμαζε ως κέντρο εξαγωγής καπνού και διέθετε και αυτή υποκατάστημα της Τράπεζας Αθηνών.
- Η Κερασούντα και τα Κοτύωρα ήκμαζαν επίσης· και εκεί το εμπόριο ήταν στα χέρια των Ελλήνων.

Στοιχεία κειμένου Γ:

- Όσον αφορά στην Αμισό, που βασιζόταν περισσότερο στην αγροτική παραγωγή της ενδοχώρας -λόγω της θέσης της, για να εξυπηρετεί την κεντρική Ανατολία- οι εξαγωγές από το λιμάνι της αυξήθηκαν εντυπωσιακά χάρη σε συγκεκριμένα προϊόντα, όπως κυρίως τον καπνό, το σιτάρι, το αλεύρι και τη βρόμη.
- Το ύψος των εισαγωγών δεν μεταβλήθηκε σημαντικά, καθώς άλλα προϊόντα μειώθηκαν (βαμβακερά και μάλλινα είδη, μέταλλα), και άλλα αυξήθηκαν (καφές, είδη σπιτιού και ζάχαρη).
- Τέλος το λιμάνι της Κερασούντας, σε εξαιρετικά ευνοϊκή θέση για τις κεντρικές επαρχίες της Μ. Ασίας, παρουσιάζεται ως το πιο αποδοτικό στο εισαγωγικό και το εξαγωγικό εμπόριο.

Επιμέλεια απαντήσεων: Ελένη Δημοπούλου, Σπύρος Θεοχάρης, Γιάννης Νταρίδης